MALTA

QORTI CIVILI
PRIM' AWLA

ONOR. IMHALLEF ABIGAIL LOFARO

Seduta tat-30 ta' April, 2009

Citazzjoni Numru. 963/2004

Michael, Adele, Carmen u Eusebio ahwa Borg
ID Nru 17768 (M), ID Nru 781049 (M),
ID Nru 190251 (M) u Passaport Nru 597425
rispettivament

vs

Joseph Curmi

Il-Qorti:

Rat ic-citazzjoni ipprezentata mill-atturi Michael, Adele, Carmen u Eusebio ahwa Borg fl-10 ta’ Dicembru, 2004, li biha wara li ippremettew :

Illi, fil-21 ta' Gunju 2003, ghall-habta ta' nofs siegha ta' wara nofsinhar waqt li hu l-atturi kien qieghed jsuq il-mutur tieghu tal-marka Honda 70 bin-numru tar-registrazzjoni SAA 116 gewwa is-Siggiewi by pass, is-Siggiewi, safa imtajjar minn karozza tal-markaToyota

Starlet misjuqa mill-konvenut, li kienet gejja minn warajh, tant li spicca imtajjar distanza kbira minn fejn sehh l-incident;

IIli, l-konvenut kien qieghed jsuq b'manjiera traskurata u perikoluza, b'velocita qawwija u esagerata, u fuq in-naha l-hazina tat-triq bi ksur tar-regolamenti tat-traffiku, u l-incident sar htija eskluziva tieghu ;

Illi, rizultat ta' dan l-incident miet hu l-atturi Joseph Borg;

Illi, dana kollu kkawza danni finanzjarji ingenti, u li jirrizultaw ahjar fit-trattazzjoni tal-kawza;

Talbu illi il-konvenut ighid ghaliex din il-Qorti ghar-ragunijiet imsemmija m’ghandhiex :

1. Tiddikjara u tiddeciedi li l-konvenut kien unikament responsabbli ghall-incident awtomobilistiku fuq imsemmi, u
2. Per konsegwenza, responsabbli ghad-danni kollha sofferti mill-atturi;
3. Tillikwida d-danni sofferti mill-atturi, okkorendo bin-nomina ta' periti;
4. Tikkundanna lill-konvenut ihallas in linea ta' danni dik is-somma hekk likwidata;

Bl-imghax legali u bl-ispejjez, inkluz dawk tal-ittra ufficjali datata 8 ta' Marzu 2004, kontra l-konvenut li minn issa huwa ngunt ghas-subizzjoni.

Rat id-dikjarazzjoni u il-lista tax-xhieda ta’ l-atturi;

Rat in-nota ta’ eccezzjonijiet tal-konvenut Joseph Curmi, li in forza taghha huwa eccepixxa :

1. Illi t-talbiet ta Michael, Adele, Carmen u Eusebio ahwa Borg fil-konfront tieghu ghandhom jigu respinti bl-ispejjes kontrihom in kwantu li l-incident awtomobilistiku de quo sehh unikament tord tal-mejjet Joseph Borg li ma hax id-dovuti prekawzjonjiet meta dar ghal fuq il-lemin quddiem l-konvenut b’hekk isegwi li m’hemm l-ebda tord jew

responsabilita li ghandha tigi attribwita lil esponenti , li m’hemm ebda danni li jridu jigu likwidati fil-konfront tieghu u li m’hemm l-ebda kundanna ta hlas li ghandha issir fil-konfront tieghu in linea ta danni .
2. Salvi eccezzjonijiet ulterjuri permessi mill-ligi;

Rat id-dikjarazzjoni u il-lista tax-xhieda tal-konvenuti;

Semghet lix-xhieda li gew prodotti;

Rat id-dokumenti li gew esebiti, il-provi li tressqu u l-atti ta’ dan il-procediment;

Rat in-nota ta’ sottomissjonijiet tal-partijiet;

Rat illi l-kawza thalliet ghas-sentenza ghallum;

Ikkunsidrat :

Illi jirrizulta mill-provi prodotti illi l-incident in kwistjoni gara meta l-vettura misjuqa mill-konvenut kienet ghaddejja fit-Triq Monsinjur Mikiel Azzopardi fid-direzzjoni lejn Wied iz-Zurrieq u quddiem din il-vettura kien hemm vettura ohra, izda ma setghax jigi stabbilit x’ghamla kienet din il-vettura.

Illi kif waslu fil-parti dritta ta’ Triq Monsinjur Mikiel Azzopardi u precizament quddiem ir-roundabout li taghti ghal Triq Nikola Sawra il-konvenut iddecieda li jaqla il-vettura ta’ quddiemu. Curmi hareg lejn nofs t-triq u accellera ftit sabiex jaqbez l-vettura ta’ quddiemu u jidher li quddiem il-vettura li ried jaqla il-konvenut kien hemm mutur misjuq minn Joseph Borg . Dan il-mutur dar quddiem il-vettura li kienet misjuqa minn Curmi u beda jaqla biex jidhol fi Triq Nikola Sawra li tigi fuq il-lemin. Biex tidhol fi Triq Nikola Sawra minn fejn kien il-mutur wiehed ried jaqsam il-karreggjata tieghu li taghti ghal Wied iz-Zurrieq kif ukoll l-karreggjata oposta li taghti ghas-Siggiewi.

Illi jirrizulta illi l-konvenut kien qieghed isuq wrong way izda l-konvenut jinnega dan il-fatt.

Illi peress illi verzjonijiet konfligenti ta' kif sehh l-incident hu d-dover tal-Qorti li tipprova tikkostruwixxi d-dinamika tal-hatba u tigbed l-inferenza minn dak li ntqal mix-xhieda u mic-ciskostanzi generali tal-kaz. (**Vide Appell Civili Citazz Nru 654/2003 Andrew Penza vs Claes Nicklas K. Skalin et.)**

Ikkunsidrat :

Illi l-Qorti rat l-atti tal-process verbal redatt mill-Qorti tal-Magistrati fit-2 ta' Ottubru 2003.

Illi irrizulta minn dan il-process verbal illi meta kien qieghed jaghmel il-manuvra ta' overtaking il-konvenut ra il-mutur jaqsam ghal quddiemu, ghafas il-break u ghamel manuvra evaziva billi dawwar l-isteering lejn il-lemin biex jevita l-mutur bil-konsegwenza li l-mutur habat mal-vettura fuq in-naha ta' quddiem u fuq in-naha tal-passiggier. Joseph Borg li kien fuq il-mutur tar ghal fuq il-vettura u kisser il-windscreen tal-vettura u waqa fit-triq. Il-vettura tkaxkret ghal madwar hamsa u tletin metro sa kemm waqfet mal-istrip li hemm fl-ahhar tal-karreggjata li taghti ghas-Siggiewi. Il-vettura halliet erba settijiet ta' skid marks fit-triq li jibdew mill-karreggjata li taghti ghas-Siggiewi u cioe' dik opposta ghad-direzzjoni li fiha bdiet tinsaq il-vettura Toyota sal-punt fejn waqfet il-vettura fil-genb ta' l-istess karreggjata. Joseph Borg waqa fit-triq madwar hames metri quddiem il-vettura u gie certifikat mejjet. Il-mutur waqaf madwar sitt metri quddiem il-vettura. La il-konvenut u lanqas il-passiggier tal-vettura tieghu ma garrbu xi griehi fl-incident in kwistjoni.

Illi irrizulta mill-istess process verbal illi t-temp kien bnazzi, it-triq kienet dritta b'vizwali tajba u ta' kundizzjoni tajba u ma kienx hemm zjut jew sustanzi ohra imxerrda fuq it-triq u ghalhekk irrizulta mill-istess inkjesta li l-incident sehh waqt illi il-vettura misjuqa mill-konvenut kienet ghaddejja b'velocita eccessiva.

Illi l-espert mahtur mill-Magistrat Inkwirenti ikkonkluda illi l-konvenut kien qieghed isuq b'velocita elevata u ma uzax il-prekawzjonijiet kollha mehtiega fil-manuvrar tieghu biex

idur ghal gewwa Triq Nikola Sawra u lanqas ma irrizulta jekk uzax l-indicator jew jekk harisx sew qabel ma dar bil-konsegwenza li l-vettura misjuqa minnu, kif ukoll il-mutur garrbu hsarat u Joseph Borg, is-sewwieq tal-mutur, miet.

Ikkunsidrat :

Illi l-espert tekniku Joseph Zammit, mahtur mill-Magistrat Inkwirenti, ikkonkluda illi l-incident ma sehhx minhabba xi hsara li kien hemm fil-vettura, izda sehh minhabba li l-vettura misjuqa mill-konvenut kienet qeghda tinsaq fuq in-naha hazina tat-triq, wrong side, waqt illi l-mutur kien qieghed fl-istess karreggjata fid-direzzjoni opposta sabiex idur u jidhol ghal got-Triq Nikola Sawra, fejn fil-karreggjata tal-lemin ta’ Triq Monsinjur Mikiel Azzopardi sehh l-incident.

Illi l-vettura misjuqa mill-konvenut kellha hsara estensiva fuq il-parti frontali taghha fuq in-naha tax-xellug fuq quddiem u fuq l-ghatu tal-magna sa fuq is-saqaf.

Ikkunsidrat :

Illi l-Qorti ta’ l-Appell fis-sentenza taghha moghtija fis-27 ta’ April, 2001 Citazz Nru 1425/93 GCD qalet hekk :
“Veru li l-attur kien qed isuq fi triqtu u ghad-dritt izda ebda xufier ma ghandu jqieghed lilu nnifsu fis-sitwazzjoni li ma jkunx f’qaghda li jibbrejkja u jwaqqaf tempestivament l-istess vettura. Meta l-konvenut beda l-manufra tieghu l-attur ma kienx vizibbli u li kieku tfacca f’dak il-waqt b’velocita normali l-konvenut kien ikollu hin u wiesgha bizzejjed biex itemm il-manuvra.”

Illi ghalhekk anke li kieku il-Qorti kellha temmen lill-konvenut, xorta wahda r-responsabilta tal-incident tkun attribwibbli lill-konvenut u dan kif spjegat din il-Qorti fis-sentenza taghha moghtija fit-12 ta’ Dicembru 2002 fil-kawza fl-ismijiet Francis P Ebejer P noe vs Anthony Gusman fejn il-Qorti qalet hekk :

“Fejn hemm karreggjata doppja is-sewwieq ikun qed isuq max-xellug tan-nofs tat-triq normali tieghu, u jrid idur lejn

il-lemin u naqqas jew waqaf (biss biex jistenna traffiku minn naha opposta) qabel jaqsam il-linja medjana biex jidhol fi triq mal-lemin tieghu ma jistax ikun responsabbli ghax xi hadd minn warajh iddecieda li jissorpassa u johrog fuq in-naha l-hazina tat-triq u jibqa diehel fih. Kull min ikun sejjer jaghmel manuvra ta' surpass irid ikun perswaz li ma kien hemm l-ebda possibilita li fil-kors normali tat-traffiku xi sewwieq iehor kien ser jostakolalu l-kompletament tal-manuvra."

Ikkunsidrat :

Illi d-daqqa fil-vettura tal-konvenut kienet fuq in-naha tal-passiggier, u mhux kif qieghed jghid ix-xhud Jonathan Muscat illi d-daqqa kienet fuq in-naha tas-sewwieq. Id-daqqa sehhet fuq in-naha tal-passiggier peress illi meta l-konvenut mar biex jissorpassa l-vettura ta' quddiemu, kien ghaddej b'velocita eccessiva, u l-manuvra ta' sorpass tant kienet kbira illi l-konvenut gibed hafna fuq il-karreggjata l-opposta u b'hekk laqat il-mutur minn naha tal-passiggier u mhux minn naha tax-xuffier. Il-mutur kien gej mill-bypass tas-Siggiewi direzzjoni Zebbug biex jaghmel il-manuvra u idur lejn il-pjazza tas-Siggiewi u ma kienx inkaxxat man-naha tax-xellug tat-triq u kellu jersaq ftit lejn in-nofs tal-karreggjata li kien ghaddej fiha biex idur lejn it-triq li kienet fuq il-lemin tieghu.

Illi ghalhekk il-Qorti tara illi l-incident in kwistjoni sehh unikament tort tal-konvenut. Il-verzjoni li ta kemm il-konvenut, kif ukoll il-passiggier tieghu mhumiex verzjonijiet kredibbli. Jirrizulta illi kemm il-breakmarks, kif ukoll l-iskid marks huma linja dritta u dan ifisser illi jekk il-mutur kien fl-istess karreggjata, kif jallega l-konvenut, u dar lejn il-lemin ma kienx jittajjar linja dritta, izda kien jiehu d-daqqa mal-genb tieghu u jispicca fil-karreggjata opposta u ma kienx jitkaxkar f'linja dritta.

Illi wkoll il-konvenut xehed illi kien qieghed isuq b'sittin jew sebghin kilometru fis-siegha u huwa impossibbli illi l-konvenut kien qieghed isuq b'dak l-ispeed umbaghad tkaxkar ghal dawk il-piedi kollha.

Illi ghalhekk il-Qorti ittenni illi l-verzjoni illi ta l-konvenut u l-passiggier li kien mieghu fil-vettura Jonathan Muscat mhijiex kredibbli u tara illi mill-provi jirrizulta bic-car illi l-incident awtomobilistiku de quo sehh unikament tort tal-konvenut illi b'mod traskurat u b'nuqqas ta' hsieb kien qieghed isuq fuq in-naha hazina tat-triq u b'velocita eccessiva.

Illi una volta illi l-Qorti iddikjarat illi l-konvenut kien unikament responsabbli ghall-incident awtomobilistiku de quo, per konsegwenza il-Qorti tiddikjara illi huwa wkoll responsabbli ghad-danni kollha sofferti mill-atturi u ghalhekk ser tghaddi sabiex tillikwida l-istess danni sofferti mill-atturi.

Ikkunsidrat :

Illi l-vittma Joseph Borg miet fl-eta ta' 51 sena u kien fadallu 14 il-sena xoghol sa kemm jirtira bl-eta ta' 65 sena.

Illi fis-sena ta' l-incident huwa kien jahdem bhala labourer mad-Dipartiment ta' l-Edukazzjoni u kien abbinat ma salary scale 20 u skond Dok VP 1 a fol. 36 fil-process il-paga bazika tieghu f'Gunju 2003 kienet ta' tlett elef mija u tnejn u ghoxrin lira Maltin (LM3,122) fis-sena u cioe ta' sebat elef mitejn u tnejn u sebghin euro u tletin centezmu (€7,272.30) fis-sena. Di piu skond l-istess Dok VP 1, li kieku l-vittma baqa fl-istess impjieg il-paga bazika tieghu f'Lulju 2003 kienet tkun ta' tlett elef mija u hamsa u disghin lira Maltin (LM3,195) fis-sena u cioe ta' sebat elef erba mija tnejn u erbghin euro u hamsa u tletin centezmu (€7,442.35) fis-sena. Dan l-ammont oltre il-bonus u l-income supplement flimkien kienu jghoddu ghal ghal mitejn u ghoxrin lira Maltin (LM220) ohra fis-sena u cioe hames mija u tnax il-euro u sitta u erbghin centezmu (€512.46) kif jirrizulta minn Dok VP 1.

Illi dan kollu gie konfermat minn Vincent Piccinino illi xehed fid-9 ta' Mejju 2005 bhala rapprezentant tad-Direttur Generali fid-Dipartiment ta' l-Edukazzjoni.

Illi fil-kaz de quo ma hemmx dubbju illi d-dizabilita hija ta’ mija fil-mija stante illi l-incident kien il-kawza tal-mewt ta’ Joseph Borg, hekk kif gie konstatat fl-awtopsja a fol. 5 tal-process verbal.

Illi jekk wiehed jimmultiplika s-salarju li kien jaqla Joseph Borg f’Gunju 2003 ghal ghaxar snin il-massimu kien jigi jammonta ghal tnejn u sebghin elf, seba mija tlieta u ghoxrin euro u erba’ centezmi (€72,723.04) u dan l-ammont qieghed jigi migbur ghas-somma ta’ seba u sebghin elf euro (€77,000) sabiex jinkludi l-gholi tal-hajja.

Illi minn dan l-ammont skond il-gurisprudenza nostrana ghandu jitnaqqas hamsa u ghoxrin fil-mija bhala “own consumption” u ghandu jitnaqqas ukoll tlieta u tletin fil-mija peress illi l-vittma kien nubili u ma kellux dipendenti.

Il-Qorti tara li ma ghandux jitnaqqas l-ebda ammont ghall-hlas “lump sum” in vista tal-fatt illi ghaddew iktar minn hames snin u nofs mill-incident, u dan ukoll skond il-gurisprudenza nostrana.

Illi ghalhekk ghal dak li jikkoncerna il-komputazzjoni ta’ danni il-Qorti qeghda timmoltiplika is-salarju li kien jaqla Joseph Borg f’Gunju 2003 ghal ghaxar snin u l-massimu jammonta ghal tnejn u sebghin elf, seba mija tlieta u ghoxrin euro u erba’ centezmi (€72,723.04). Dan l-ammont qieghed jingabar ghas-somma ta’ seba u sebghin elf euro (€77,000) biex jinkludi l-gholi tal-hajja. Minn dan l-ammont qieghed jitnaqqas “25 per cent” “own consumption”, “33 per cent” minhabba l-fatt li Borg ma kienx mizzewweg u ma kellux tfal jew dipendenti u dan l-ammont ghandu jigi awmentat ghall-gholi tal-hajja hekk kif indikat aktar ‘il fuq f’dan il-gudikat. L-istess grad illum hames snin wara jipprecepixxi rimunerazzjoni ta’ tmienja u tletin elf sitt mija tnejn u disghin euro u hamsin centezmu (€38,692.50) u ghalhekk l-ammont ta’ kumpens ghandu jammonta ghas-somma ta’ tmienja u tletin elf sitt mija tnejn u disghin euro u hamsin (€38,692.50).

Ghaldaqstant u ghar-ragunijiet kollha fuq imsemmija il-Qorti qeghda taqta u tiddeciedi din il-kawza billi filwaqt illi

tirrispingi l-eccezzjonijiet tal-konvenut, **tilqa’** t-talbiet kollha attrici u ghall-fini tat-tielet talba attrici tillikwida d-danni sofferti mill-atturi fis-somma ta’ tmienja u tletin elf sitt mija tnejn u disghin euro u hamsin centezmu (€38,692.50) u ghall-fini tar-raba’ talba attrici qeghda tikkundanna lill-konvenut ihallas in linea ta’ danni is-somma hekk likwidata ta’ tmienja u tletin elf sitt mija tnejn u disghin euro u hamsin centezmu (€38,692.50) lill-atturi.

Bl-imghax u bl-ispejjez kif mitluba kontra l-konvenut.

< Sentenza Finali >

---------------------------------TMIEM---------------------------------